
IR-RABA' SENA   L-ISTUDJI SOĊJALI (Option)   IL-HIN: Siegħa u nofs

---

Din il-karta tal-eżami fiha ERBA' Taqsimiet (A, B, C u D). L-istudenti jridu jwieġbu t-taqsimiet KOLLHA. Il-marki għal kull taqsima jidhru bejn il-parentesi.

Taqsimiet A: Aqra sew is-silta li ġejja u wara wieġeb il-mistoqsijiet KOLLHA li jsegwu.

F'dawn l-aħħar snin ħafna pajjiżi għaddew minn rata għolja ta' qgħad. Bħalissa, fl-Ewropa l-ammont ta' persuni qieghda laħaq numru rekord. Perezempju, fi Spanja l-qgħad laħaq il-25% tal-popolazzjoni Spanjola, filwaqt li r-rata ta' nies qieghda fl-Italja hija ta' madwar 10%. L-izjed haġa li tinkwieta lil diversi studjużi hija, li l-ammont ta' nies qieghda se jkompli jikber f'ħafna pajjiżi tad-dinja. Wiehed ma jistax jgħid li l-qgħad ġej minħabba raġuni waħda, għaliex hemm diversi fatturi oħra li qed iwasslu biex ħafna nies jispiċċaw mingħajr impjeg.

Mistoqsijiet

1. Għaliex ix-xogħol jitqies bħala parti integrali mill-ekonomija ta' pajjiż? (4)
2. Semmi **HAMES** konsegwenzi li l-qgħad iġib fuq is-soċjetà. (5)
3. Spjega **TLIET** raġunijiet li jwasslu għall-qgħad. (6)
4. Hemm żewġ tipi ta' faqar: **assolut** u **relattiv**. Spjega d-differenza ta' bejniethom. (4)
5. Il-magni qed jieħdu post il-bniedem. Spjega din is-sentenza fil-kuntest tal-qgħad. (6)

(25 marka)

Taqsimiet B: Aqra sew is-silta li ġejja u wara wieġeb il-mistoqsijiet KOLLHA li jsegwu.

Iċ-ċittadini huma membri ta' pajjiż Stat. Bħala ċittadini kull wiehed u waħda minna għandna drittijiet u dmirijiet li jeħtieġ inħarsu u nnettqu. Hemm dawk li aħna mitluba naghmlu għall-ġid komuni, filwaqt li hemm oħrajn li haqqna niehdu mingħand il-pajjiż. Għaldaqstant, inħasset il-ħtieġa li jkun hemm gabra ta' ligijiet, li bihom setgħet tinzamm l-ordni fis-soċjetà ċivili. Is-soċjetà kontemporanja tagħmel mill-aħjar li tista' biex thares l-ugwaljanza bejn il-membri kollha tagħha, madankollu waħda mill-akbar problemi li din għandha hija li tinforza l-ordni pubblika. Huwa d-dmir ta' kull ċittadin li jagħraf u jwettaq ir-rwol tiegħu u li jhossu responsabbli għall-harsien u t-twettiq tal-ligi. Fl-aħħar mill-aħħar, dan huwa fl-interess tal-persuna stess li tara li jkun hemm ambjent b'saħħtu.

Mistoqsijiet

1. Spjega l-kliem **dritt** u **dmir**. Agħti **ŻEWĠ** eżempji għal kull wiehed minn dawn. (6)
2. Uri d-differenza bejn ċittadin ta' pajjiż **demokratiku** u ieħor ta' pajjiż **totalitarju**. (4)
3. X'inhu r-rwol tal-President ta' Malta? Sahhaħ it-tweġiba tiegħek billi ssemmi **ERBA'** responsabbiltajiet li għandu l-President. (5)
4. Il-Kostituzzjoni hija l-oghla ligi ta' pajjiżna. Ikteb dwar it-**TLIET** istituzzjonijiet li huma responsabbli mill-ħarsien tagħha. (6)
5. F'pajjiż demokratiku kull ċittadin għandu d-dritt li jissieheb ma' gruppi li jkollhom interessi komuni ma' tiegħu biex jagħmlu pressjoni fuq l-Istat fejn iħossu l-bżonn. Tahseb li l-**gruppi ta' pressjoni** għandhom jithallew jeżistu? Spjega r-raġuni għaliex. (4)

(25 marka)

Taqsim C: Wieġeb il-mistoqsijiet KOLLHA li ġejjin.

1. Soċjetajiet demokratiċi jagħtu l-opportunità għall-**mobbiltà soċjali**. Semmi **HAMSA** minn dawn. (5)
2. Fisser x'inhom **soċjalizzazzjoni**. Agħti eżempju ta' **aġent primarju** u **aġent sekondarju** tas-soċjalizzazzjoni. (5)
3. Il-gvern qed jagħti aktar importanza lis-saħħa u s-sigurtà fuq il-post tax-xogħol. Semmi **HAMES** prekawzjonijiet li l-haddiema għandhom jiehdu biex iħarsu haġġithom u dik ta' shabhom fuq il-post tax-xogħol. (5)
4. Il-kunsilli lokali għabu d-deċentralizzazzjoni tal-poter. Għid x'tifhem b'**deċentralizzazzjoni tal-poter** u spjega kif il-kunsilli lokali qed iwettqu dan. (5)
5. Ikteb dwar is-sehem li r-religjon għandha fil-kultura Maltija. (5)

(25 marka)

Taqsim D: Aghzel WIEHED mit-temi li ġejjin u ikteb madwar 275 kelma dwaru.

1. Id-dinja tax-xogħol ta' spiss tkun karatterizzata mir-relazzjonijiet industrijali.
  - a) Min huma l-imsieħba soċjali li normalment ikunu involuti f'dawn ir-relazzjonijiet?
  - b) Spjega r-raġunijiet għaliex dawn ir-relazzjonijiet isehhu.
2. Il-kultura ssahhaħ l-identità nazzjonali tagħna. Iddiskuti.
3. Il-*peer group* fih it-tajjeb u l-ħażin tiegħu.
  - a) Ikteb dwar il-bżonn li ż-żgħażaġh iħossu biex jiffurmaw parti mill-*peer group*.
  - b) Spjega fit-tul il-ħsara li l-pressjoni tal-*peer group* tista' thalli fuq iż-żgħażaġh.
4. Ir-rwol tal-familja nbidel maż-żmien u hafna mix-xogħol li kien jitwettaq minn din l-istituzzjoni fl-imghoddi, illum isir minn istituzzjonijiet oħra.
  - a) Iddiskuti l-bidliet ewlenin li sehew fil-familja.
  - b) Spjega r-rwoli li għad għandha l-familja llum.

(25 marka)

Total: 100 marka